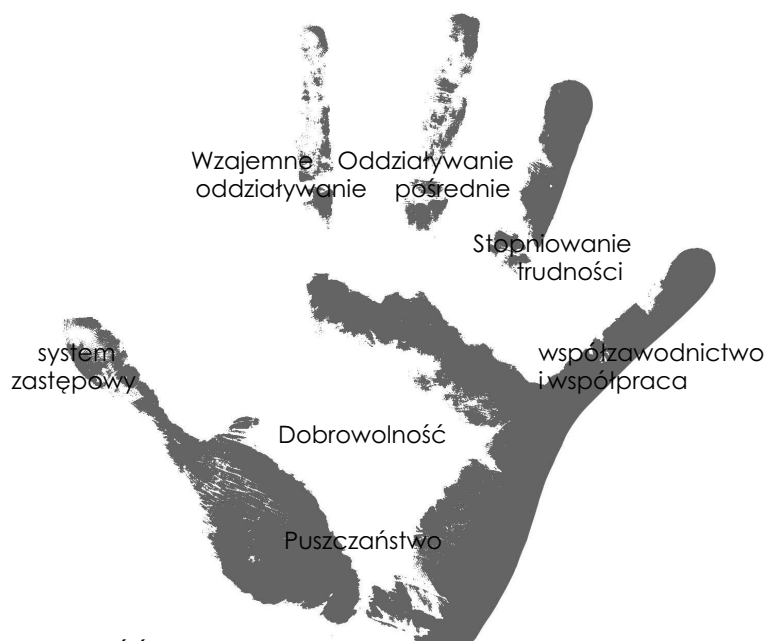

RĘKA METODY

DOBROWOLNOŚĆ

Szanujemy w dziecku, w młodej a także dorosłej dziewczynie wolnego człowieka, którego tej wolności nie zamierzamy pozbawić. Chcemy jej natomiast nadawać kierunek, współdziałający przy tym z daną jednostką. Pragniemy, aby każdy człowiek zawsze był sobą, lecz by jego dojrzałe „ja” powstawało przez rozbudowę wartości dodatnich tak silną, że aż pociągającą za sobą opanowanie lub zanik skłonności ujemnych. Nie zamierzamy w naszej pracy osiągnąć takiego czy innego ideału dostosowanego do naszych z góry powziętych projektów. Chcemy przez wychowanie harcerskie przysporzyć Polsce ludzi wolnych, w najpiękniejszym tego słowa znaczeniu: rozumiejących wolność i umiejących na niej oprzeć swoje życie i swoją służbę. Aby budowanie jednostki od wewnątrz było możliwe konieczny jest w wychowaniu harcerskim czynny udział woli danej jednostki. Dziewczynka musi sama chcieć żyć po harcersku, dostroić swą wolę do harcerskiej woli przewodniczek i współtowarzyszek. Jeżeli nie zdołamy uzyskać takiej czynnej i chętnej postawy danej jednostki, musimy zrezygnować z naszych wobec niej zamierzeń. Pozostanie nam bowiem możliwość oddziaływania jedynie z zewnątrz przez nakaz lub zakaz, przymus lub kontrolę, to zaś byłoby sprzeczne z celem i metodą harcerstwa, prowadziłoby do spaczenia istoty ruchu, do wyników wręcz odmiennych niż zamierzone. Gdy się mówi o elitaryzmie harcerstwa, o selekcjonowaniu członków, rzecz dotyczy właśnie tego kardynalnego wymagania gotowości woli, z jakim się zwracamy do jednostek garnących się ku nam. By zostać harcerką, trzeba chcieć, kto nie chce, nie znajdzie wśród nas własnego miejsca i odejdzie wcześniej czy później.

Młodzież nie może być traktowana jak surowiec przydzielany do tej czy innej przetwórci. Musi mieć prawo postępować zgodnie z własną wolą. Wychowanie powinno uczyć umiejętności korzystania z tego prawa tak, by przyniosło ono szczęście jednostce i przez jej pracę pożytek społeczeństwu. W żadnym razie nie można młodzieży tego prawa pozbawiać, jeśli pragnie się wychować ludzi dojrzałych, samodzielnych i czynnych, bez nakazu zewnętrznego umiających żyć tak, jak przystało obywatelom wolnego narodu.

Element istotnie harcerski znajdujemy zwykle wśród jednostek o nastawieniu czynnym. Kierowane do drużyn dziewczęta najgrzeczniejsze stanowią nierazko element bierny, który w większości wypadków nie potrafi dostroić się do atmosfery harcerskiej i z czasem odpada. Dobra drużyna to zespół żywy, ruchliwy, pełen inicjatywy, bo złożony z mniej lub więcej aktywnych jednostek, kierowany przez czynne zastępowe i świadomą rzeczą drużynową harcerkę.

Zastępowa i podzastępowa szukają dziewcząt członkiń nowego zastępu. Z drugiej strony, dziewczęta pragnąca wstąpić do harcerstwa decydują same czy pragną należeć do tego czy innego zastępu, czy odpowiada im bardziej ta czy inna zastępowa, te czy tamte współtowarzyszki. Już od pierwszej chwili zachodzi oddziaływanie od wewnątrz, doprowadzające przyszłe członkinie do samodzielnej, zgodnie z własną wolą podjętej decyzji: „Chcę być w tym zastępie, podoba mi się ta zastępowa, dobrze mi będzie z tymi dziewczętami”.

Zarówno ze względów wychowawczych jak i organizacyjnych nie przedłużamy okresu próbnego ponad trzy miesiące. Dziewczęta wiedziały, jak długo będzie on trwać. Jeśli w ogólnie przyjętym terminie nie potrafiły zdobyć się na wysiłek pracy nad sobą czy na obowiązującą decyzję, nie uczynią tego i w czwartym miesiącu. Ustępstwo nasze potraktowałyby jako słabość, jako specjalne staranie się o którąś z nich. Szkodliwe bardzo dla dziewczyny byłoby wysnucie przez nią wniosku „zależy im na mnie, więc mogę się nie starać i tak mnie przyjmą”. To jej musi zależeć by była przyjęta, to ona powinna się wysilić, jeśli chce wejść do drużyny, w życie harcerskie, które w okresie próbnym ukazywała zastępowa jej współtowarzyszkom jako bliskie, ale jeszcze niedozwolone. Wszak najbardziej pociągające środki i formy oddziaływania harcerskiego są stosowane po przyjęciu do drużyny. Nie pomogą najgorętsze życzenia zastępowa odpowie zawsze „poczekajcie, aż będziemy prawdziwym zastępem przyjętym do drużyny, tam czekają na nas mundury, godło i obyczaje, hasło „czuwaj”, harcerskie pieśni i wiele innych upragnionych rzeczy”. W okresie próbnym podkreślamy dziewczynom bardzo mocno, że do harcerstwa nikt nie wciąga, nikt nie namawia, że nikt nie może kazać komuś być harcerką. Podstawą życia harcerskiego jest dobra, szczerą wola każdej jednostki. Wymagamy zaraz na wstępie dobrej woli wyrażającej się w wysiłku. Przyjmujemy każdego kto zechce i wytrzyma okres próbny. Musimy mieć pewność, że dana jednostka chce być harcerką, bo inaczej nie miałoby sensu jej bycie w drużynie.

Chłopiec nie jest ani mołem książkowym, ani pacyfistą, nie cierpi siedzenia, nie wyznaje zasady „bezpieczeństwo przede wszystko”. Jest chłopcem wypetnionym po brzegi wesołością, zmysłem obserwacji i żądzą wrażeń. Nieliczni się poddadzą i zdobędą szkolną erudycję, przeważająca większość wytrwa w buncie i wyrośnie na najszlachetniejszych i najcenniejszych mężów narodu. Czy chłopiec nie ma w gruncie rzeczy racji zachowując swój własny kodeks sprawiedliwości, zdobywczości i

Przygody? Po cóż im tego zabraniać, po cóż płynąć pod prąd, jeśli prąd, w gruncie rzeczy płynie w dobrym kierunku? Jakież zadanie może być piękniejsze i bardziej pociągające niż skierowanie dzikich sił natury chłopca na ścieżki służby społecznej?

Potem opracujcie pomysły na pytania:

Jak organizować zaciągi?

Co można robić zastępami?

Kto powinien być zastępową? Jakie powinna przejść próby, zadania, stopnie, staż itp.?

SYSTEM ZASTĘPOWY

Niestychanie łatwo jest fałszować harcerstwo. Wystarczy się postugiwać metodą harcerską bez jej zrozumienia, powierzchownie, jednostronnie, pomijając stawiane przez nią wymagania. Wystarczy odrzucić system zastępowy. Wystarczy ilość postawić nad jakością. Wystarczy środki uznać za cele. Stworzy się wtedy dziwoląg noszący miano harcerstwa, nawet w mundur harcerski ubrany, ale na pewno nie będący harcerstwem.

Kardynalną cechą metody harcerskiej jest oddziaływanie od wewnątrz, przedmiotem oddziaływania jest zawsze jednostka a nigdy zaś masa. Do każdej jednostki zwracamy się z pełnym szacunkiem i zaufaniem. Zadaniem naszym jest przyjście jednostkom z pomocą w ich pracy nad rozwojem wartości osobistych i społecznych.

Świadomego udziału w dokonywanej pracy wymagamy od każdego zespołu i każdej jednostki. Zastępowa, oddziałując na zastęp, wychowuje w sobie świadomie zdolności kierownicze, zbiera doświadczenia, cenny przyczynek do swej dalszej służby, może jako drużynowej i instruktorki. Zastęp realizuje, krok po kroku, program, w którego opracowaniu brał sam udział i który uznał za własny.

Założyć drużynę harcerek może jedynie harcerka odpowiednio do tego przygotowana i upoważniona przez właściwą komendę chorągwi. Dziewczyny mające ją tworzyć muszą przejść przez 3miesięczny okres próbny a potem 6miesięczny okres ochotniczki zakończony złożeniem Przyrzeczenia Harcerskiego. Kandydatki na zastępowe i podzastępowe powinny być po Przyrzeczeniu Harcerskim.

System zastępowy uważamy za podstawę organizacyjną jedyną słuszną, gwarantującą powodzenie naszych poczynąń. Zasady jego przyjmujemy dosłownie bo znamy z doświadczenia nie tylko prawdziwą wartość naszego systemu ale i krzywdę jaką wyrządzają harcerstwu ci, którzy przez lekkomyślność lub niezrozumienie odrzucają lub dowolnie przekształcają wartości niezmiennie i trwałe.

System zastępowy jest podstawową formą pracy harcerskiej, jedyną, która pozwala na właściwe stosowanie metody harcerskiej. Polega ona na prowadzeniu pracy w małych grupach zastępach. Zastęp składa się z zespołu od 6-10 dziewcząt dobranych możliwie naturalnie wraz z zastępową i podzastępową. Zastępowa jest harcerką, która złożyła Przyrzeczenie Harcerskie i która posiada lepsze wyrobienie harcerskie od zastępu. Zastęp powinien być zdolny do współżycia harcerskiego, mieć własny program i realizować go metodą harcerską. Zastęp zuchów

Nazywamy gromadką lub szóstką. Jeśli chcemy przy stosowaniu metody harcerskiej osiągnąć dobre wyniki, musimy zrobić wszystko by nasze zastępy spełniały wszystkie konieczne warunki. Zastęp nie może liczyć więcej niż 10 członków, bo wtedy już nie jest możliwe wychowanie jednostkowe, nie może też liczyć mniej niż 6 osób, gdyż wtedy niemożliwe by było wychowanie społeczne. Dla zastępowej jej funkcja ma ważne znaczenie, gdyż daje możliwość rozwijania w sobie cennych cech charakteru i podstawowych wartości instruktorskich. Zastęp harcerski nie może istnieć bez zastępowej. Nawet zdarzające się czasem zastępy starszych harcerek muszą mieć zastępową osobę odpowiedzialną za zastęp. Zastępowa musi mieć pomoc w postaci podzastępowej, gdyż prowadzenie zastępu jest sprawą na tyle odpowiedzialną, że nie możemy pozostawić zastępowej samej sobie. Podzastępowa ma nie tylko spełniać w zastępie rolę pomocnicy i zastępczyni, powinna być współtowarzyszką zastępowej. Podzastępową wybiera zastępowa, nie może ona być mianowana czy narzucona z góry, bo nie spełniałaby swego zadania w stosunku do zastępowej.

Zastęp to grupka nieliczna, w takim zespole harcerki mogą się wzajemnie znać, mogą też na siebie wzajemnie oddziaływać, ujawnia się wpływ jednostek więcej wartych na jednostki słabsze i w życiu zastępu wydobywa się na pierwszy plan wartości dodatnie. Całe wychowanie odbywa się tu drogą pośrednią nikt nie głosi kazań, nikt nie pyta o pochodzenie, zastęp ma charakter demokratyczny, przy czym każda z dziewcząt ma pewną wartość charakteru, którą może wnieść do zastępu. Zastęp świadomie dochodzi do własnego godła, do własnych obyczajów, umie je uzasadnić, ceni je i nie zamieniłby ich na inne za nic w świecie. Jeśli zastęp jest żywym organizmem, postawa wszystkich jego członków musi być czynna. Nieobecność lub bierność jednostki paraliżuje sprawność całego organizmu. Każda jednostka w zastępie jest potrzebna, co więcej jest niezbędna. Wszystkie powinny iść równym krokiem, tylko wtedy się zastęp rozwija.

Dawanie odpowiedzialności jest kluczem do powodzenia w pracy z chłopcami, szczególnie z chłopcami najdzikszyimi i najtrudniejszymi. Musisz wykazać chłopcu swym postępowaniem, że uważasz go za istotę odpowiedzialną. Włóż nań jakiś obowiązek czasowy czy stały i oczekuj od chłopca, że wykona ten obowiązek wiernie. Nie tkwój nad nim, wpatrując się jak to czyni. Pozwól mu robić to na własny sposób, przyjdź z pomocą jeśli trzeba, ale w każdym razie pozostaw go w spokoju i okaż mu zaufanie, że robi co w jego mocy. Jeżeli drużynowy daje swemu zastępowemu rzeczywistą władzę, oczekuje od niego dużej roboty i pozostawia mu wolną rękę w wykonywaniu pracy, uczyni więcej dla rozwinięcia charakteru chłopca, niżby mogło uczynić wszelkie szkolne nauczanie.

Ducha stwarza system zastępowy, który właściwie stosowany jest także bardzo ważnym czynnikiem w kształceniu charakteru. Dzięki temu systemowi chłopiec widzi, że jest zastępie. Każdy zastęp jako całość jest świadomie odpowiedzialny za powodzenie pracy całej drużyny. Dzięki temu drużynowy może przekazywać swoim chłopcom nie tylko swoje wiadomości, ale i swoje ideały, tworząc moralną postawę skautów i dzięki temu chłopcy uświadamiają sobie stopniowo, że mają coś do powiedzenia w pracy swojej drużyny.

W rozwijaniu inicjatywy skauting wykorzystuje swój cudowny aparat organizacyjny, który stwarza wspaniałe możliwości odrzucenia każdej

narzuconej metody. Dzieje się tak w zastępach i drużynach, gdzie chłopcy uczą się pracować w gromadzie. Zmusza to do wspólnego wysiłku dla wspólnego celu, jest metodą głęboko i prawdziwie demokratyczną.

Bezcennym posunięciem w kształceniu charakteru jest nałożenie na jednostkę odpowiedzialności za siebie i innych. Uzyskuje się to oddając zastępowemu odpowiedzialne dowództwo nad zastępem. Wygląda to na przesadę, ale w praktyce daje dobre wyniki. Ponadto, dzięki rywalizacji i współzawodnictwu między zastępami, wytwarza się zbiorowy duch zastępu, który wpływa na podniesienie poziomu chłopców i osiągnięcie przez nich wyższego stopnia ogólnej sprawności. Każdy chłopiec w zastępie rozumie, że jest odpowiedzialną jednostką i że honor grupy zależy w pewnym stopniu od jego umiejętności „wielkiej gry”. Rywalizacja zespołowa uczy współdziałania.

System zastępowy zdejmuje znaczną część codziennych obowiązków i czynności z barków drużynowego. Zastępowego uczy poczucia odpowiedzialności i cnót dowódcy, a harcerzy podporządkowania się interesom ogółu, samozaparcia i kontroli samego siebie, co wszystko obejmuje w sobie ducha współpracy i dobrego koleżeństwa. Drużynowy, który zamierza osiągnąć dobre wyniki, musi nie tylko przestudiować całą literaturę o systemie zastępowym i jego metodach, ale także wprowadzić w czyn to, czego się tam dowie. To właśnie wprowadzanie w czyn jest najważniejsze, bo zastępowi i skauci wyrobią się tylko przez stałą pracę w działaniu. Im więcej drużynowy daje swoim chłopcom do roboty, tym lepiej będą spełniać jego zamierzenia, tym lepiej rozwinie się ich siła i charakter.

Potem opracujcie pomysły na pytania:

Jak wykorzystać ten element w pracy drużyny i zastępów? (szerzej niż tylko punktacja)

O co można rywalizować w drużynie? Jakie przywileje i nagrody są najlepsze?

Co motywuje harcerki?

WSPÓŁZAWODNICTWO I WSPÓŁPRACA

Ten element może być także rozumiany jako współzawodnictwo samego z sobą, pokonywanie trudności i oddziaływanie pozytywne na pozytywnych przykładach.

Każdy wysiłek podejmowany jest po to, by wdrzeć się wyżej. Każda praca harcerska ma na celu budowanie, tworzenie wartości dodatnich, a nie niszczenie zła. Zwalczając wartości ujemne chcemy przez intensywne rozwijanie wartości dodatnich, Chcemy raczej zapobiegać złu niż je tępić, naprawianie tego, co popsute, łatanie dziur, wyszukiwanie braków zmusza człowieka do patrzenia blisko i działania w bardzo przyziemnym zakresie. Rodzi pesymizm, bo ciągle się łąta i zawsze są nowe dziury, rodzi bezwład i czyż warto się wysilać, aby dziury były niewidoczne? Nam to nie wystarcza. My chcemy na miejscu nieużytków i śmietnisk widzieć pola i ogrody, na miejscu zapleśniałych chatup lśniąco czystością domy. My chcemy działać według twórczych planów, a nie według dziur i braków, chcemy obejmować wzrokiem duży odcinek drogi, chcemy iść naprzód i budować. W takim ustosunkowaniu się do świata leży poczucie siły, wiara w czyn i jutro, kult wielkości i zdobywczej walki. Tylko w takim nastawieniu wychowywać się mogą ludzie przyszłości.

Na uwagę zasługuje organizowanie się dziewcząt w trójki w ramach zastępów. Każda trójka odpowiedzialna była za pewną część pracy zastępu realizując przy tym własne zainteresowania. Nieobecność lub nieprzygotowanie jednej trójki rozbijało zastęp, brak bowiem było dziewczętom tego, co te trzy miały wnieść do zastępu na zbiórce. Sprawiało to, że cała trójka wzajemnie się pilnowała, by zajęcia były przygotowane, by wszystkie były na zbiórce, by zastęp był zadowolony z przeprowadzonych zajęć.

Nie stawia się zakazu- „nie rób tak”, wysuwa się raczej nakaz „rób tak!”. Prawo Harcerskie jest raczej przewodnikiem w życiu chłopca niż walką z jego wadami. Ustala ono jedynie co uważa się za dobre i czego się oczekuje od skauta.

Dzięki rywalizacji i współzawodnictwu między zastępami, wytwarza się zbiorowy duch zastępu, który wpływa na podniesienie poziomu chłopców i osiągnięcie przez nich wyższego stopnia ogólnej sprawności. Każdy chłopiec w zastępie rozumie, że jest odpowiedzialną jednostką i że honor grupy zależy w pewnym stopniu od jego umiejętności „wielkiej gry”. Rywalizacja zespołowa uczy współdziałania.

Potem opracujcie pomysły na pytania:

Jaka powinna być drużynowa dla harcerek? Co powinna robić a na co nie pozwalać?

Jak umożliwić harcerkom wywieranie wpływu na to co się dzieje w waszej drużynie (konkretne rozwiązania organizacyjne)

Jak wykorzystać do tego elementu ZZ i Radę Drużyny/ kadrę?

WZAJEMNOŚĆ ODDZIAŁYWANIA

Nie ma w harcerstwie nauczanych i nauczających, wychowujących i wychowywanych, prowadzących i prowadzonych w dosłownym znaczeniu tych wyrazów. Zastępowa i drużynowa oddziałują na swoje dziewczęta, pobudzając ich wolę i uczucie i intelekt. Tak samo wśród przeżyć i doświadczeń harcerskich jednostki i zespoły oddziałują na swoje przewodniczki, pomagając im wychować się wraz z całym zastępem czy drużyną. I tak w normalnej, codziennej pracy oddziałują na siebie wzajemnie jednostki w zastępach, zastępy w drużynach, drużyny w hufcach, bez nakazu zewnętrznego, często ze świadomością odnajdywaną w pełni dopiero w następstwie, po prostu dlatego, że tak nakazuje Prawo i zasady harcerskiego braterstwa.

Wzajemność oddziaływania, zasadnicza w wychowaniu harcerskim, nadaje specjalny charakter samowychowaniu skautowemu, czyni je wybitnie społecznym. Harcerką można zostać przede wszystkim, a może nawet jedynie w gromadzie. Daremne bywają usiłowania nauczenia się harcerstwa z książek i pism. Można w ten sposób wiele dowiedzieć się o harcerstwie ale wejść w nie, zostać członkiem można jedynie przy współdziałaniu gromady, drogą przeżyć, wspólnie osiągniętych doświadczeń, pokonywanych trudności, razem zdobywanych poglądów w świetle wzajemnego braterskiego oddziaływania.

Skauting ma wartość wychowawczą, przynosi korzyść zarówno dającemu jak i biorącemu.

Aby wdrożyć chłopców do wypełniania Prawa i wszystkiego co się na nim opiera, drużynowy musi sam skrupulatnie przestrzegać jego zasad w każdym szczególe swego życia. Niemal bez słowa nauki chłopcy pójdą za nim. Wszystko, czego trzeba drużynowemu to zdolność radosnego współżycia z przyrodą, zdolność wnikania w ambicje chłopców i bycie na stanowisku starszego brata, to znaczy ma patrzeć na rzeczy pod kątem widzenia chłopca i prowadzić, przodować i budzić entuzjazm we właściwym kierunku. Oto wszystko.

Powodzenie w wychowaniu chłopca w wysokim stopniu zależy od osobistego przykładu drużynowego. Nietrudno zostać dlań bohaterem, jak i starszym bratem. My dorośli, zapominamy łatwo jak ogromny podziw i cześć dla bohaterstwa tkwi w duszy chłopca. Drużynowy, który potrafi stać się bohaterem dla swych chłopców ma możliwość wywierania ogromnego wpływu na ich rozwój, ale zarazem bierze na siebie wielką odpowiedzialność. Chłopcy szybko dostrzegają jego najmniejszą cechę charakterystyczną, czy to będzie zaleta czy wada. Przyswoją sobie jego sposób zachowania, wszystko zostanie nie tylko zauważone ale i skrzętnie naśladowane.

Chłopcy robią wszystko to, co ich drużynowy. Drużynowy odbija się w swoich chłopcach jak w lustrze. Skauci nauczą się poświęcenia i patriotyzmu tylko od takiegoż poświęcenia i patriotyzmu drużynowego.

Nie narzucajcie swym chłopcom zajęć, o których wy sądzicie, że powinni je lubić, ale słuchając i pytając, dowiedzcie się od nich, jakie zajęcia ich najbardziej pociągają, a później zważcie, w jakim stopniu możecie je wykorzystać, aby były z pożytkiem dla chłopców.

Wkładam mundur nawet wtedy, gdy mam dokonać przeglądu jednego tylko zastępu, ponieważ jestem przekonany, że podnosi to moralny ton wśród chłopców. Ich szacunek do własnego munduru wzrasta, gdy widzą, że nie wstydy się go dorosły człowiek, wzrasta też ich szacunek do samych siebie, jeśli czują, że traktuje się ich na serio i że dorośli przywiązują wagę do tego, by razem z nimi być we wspólnym bractwie.

Opracujcie pomysły na pytania:

Jak wykorzystać ten element w pracy drużyny i zastępów?

Jakie i kiedy można stawiać harcerkom poprzeczki?

Jak wykorzystać stopnie i sprawności do lepszej pracy drużyny i nobilitacji ich znaczenia?

Jak stopniować trudność w mianowaniu na kolejne funkcje? Czym trzeba się wykazać na poszczególne?

ODDZIAŁYWANIE POŚREDNIE

FORMY PRACY:

- quiz
- krzyżówka
- rebus
- gra terenowa
- **podchody**
- **harc**

- zwiad
- **zadanie indywidualne**
- ognisko
- wieczornica (bez mundurów, na luzie, np. wieczerek poetycki)
- gawęda
- parada kłamaców
- dyskusja
- wędrówka
- biwak
- obóz
- zimowisko
- bieg
- **kim**
- płas
- słuchowisko
- śpiewogranie
- festiwal
- olimpiada
- film
- wywiad
- przedstawienie
- warsztaty
- gra planszowa
- gry zespołowe
- chatki
- gra z nocowaniem
- akcje zarobkowe
- kurs
- pielgrzymka
- rekolekcje
- wyścigi
- **przetarg**
- targi zastępów
- punktacja
- ścieżka pamięci
- kalambury
- służba
- warta
- czuwanie
- pionierka
- modlitwa
- Msza Święta
- sporty
- gimnastyka
- powitanie i pożegnanie dnia
- odprawy
- bal
- majsterkowanie
- konserwacja sprzętu

- dzień skupienia
- remont (np. harcówki)
- pieczenie
- „wyżycie się” artystyczne
- zaciąg
- wycieczka
- kominiek
- Wigilia i jajko wielkanocne
- małpi gaj
- urodziny drużyny
- wyjście kulturalne
- harce zastępów
- zadania międzypięćdziesiątki
- apel
- alarm
- happening
- sadzenie drzewek
- robienie zielników
- maraton
- musztra
- prace ręczne
- cichy przyjaciel
- czytanie książek
- kolędowanie

THE BEST OF

Gry terenowe to jedna z najciekawszych form pracy harcerskiej, co zrobić, żeby nie spowszedniały, nie były robione na jedno kopyto, miały jakiś cel poza dobrą zabawą....?

Cel!!!!

Po pierwsze trzeba sobie zadać pytanie **po co** taką grę terenową robimy. Czy chcemy czegoś nauczyć, czy może sprawdzić umiejętności naszych harcerów, a może ma być to nie próba cięta lub rozumu, co zdarza się najczęściej, ale próba charakteru.... Gry terenowe, jeśli je odpowiednio ułożymy mogą być w prawie każdym celu i na każdy temat naszej harcerskiej pracy.

Ciekawe pomysły wykorzystanie terenu w Krakowie:

- nadawanie morsem wiadomości przez Wisłę;
- zostawianie różnego rodzaju wiadomości na hasło w różnych miejscach;
- baszty Wawelu i kamienice w Rynku mają swoje nazwy, można więc wskazówki poruszania się po mieście formułować tak: „staw się pod Kamienicą Czerwoną / Basztą Sandomierską /....”;
- Wykorzystanie budek telefonicznych / poczt łączy

- poruszanie się na wrotkach / rolnkach / rowerze / hulajnodze gra jest dynamiczna, a harcerka zdrowa :);
- harcówki innych drużyn przy okazji można co nieco poznać;
- pamiętajmy, że mamy Stare Miasto, Wawel, Planty, Błonia, parki, skałki, Lasek Wolski, ZOO, kościoły i zakony, ... poczytajmy przewodniki, ciekawostki, legendy, poszperajmy....

Jeziro:

- niech sposobem poruszania się będzie łódka, kajak, własnoręcznie zbudowana tratwa, lub umiejętność pływania (to chyba pomysły dla wędrowniczek);
- listy można zamontować w butelkach na środku jeziora;
- z pomostów przewalonych drzew itp. może ktoś nadawać morsem wiadomości.

Las:

- listy do osiągnięcia po wspięciu się na drzewo;
- do gry z przyrodą wykorzystajmy to, że mamy wiele gatunków różnego rodzaju roślinności nie siedzmy na majdanie z książką;
- ułożmy grę terenową z leśniczym!!!
- zdobądźmy mapę lasu, dowiedzmy się gdzie są ambony, mrowiska, polany....

Sposoby poruszania się...

A teraz bardzo praktyczne przykłady jak można w ciekawy sposób poruszać się w terenie!

•dziewczyny mogą iść za znakami patrolowymi znany przez wszystkich sposób, tutaj trzeba pamiętać, że znaki powinny być widoczne i różnicowane, nie tylko strzałki i listy. Jeśli chcemy sprawdzić spostrzegawczość, powiedzmy naszej harcerce, że ta gra sprawdza także jej spostrzegawczość i ma wypatrywać znaków, wtedy możemy je poukrywać...

•według mapy;

•według azymutów;

•za świeczkami i pochodniami najczęstszy sposób na grę terenową w nocy, przy jakiejś większej imprezie można pokusić się nawet o ogniska;

No i mniej znane sposoby poruszania się, choć może równie ciekawe:

•za tropami zwierząt można zrobić taki szablon odcisków z gipsu i odbijać nim ślady na piasku, błocie, śniegu;

•według punktów orientacyjnych, np. punkty są przy wszystkich kościołach/ muzeach/ teatrach... w obrębie plant;

•według zdjęć to w mieście robimy zdjęcia różnych obiektów, dziewczyny mają się stawiać przy obiektach ze zdjęcia;

•szlakiem turystycznym;

Co ubarwia grę?

Zawsze pojawia się pytanie jak grę uatrakcyjnić....

No więc:

- zrobić fabułę gry;
- szyfrować listy;
- opalać karteczki;
- przydatne są hasła wstępu;
-

Pamiętajmy jednak, że to tylko estetyczne dodatki. Co nam po sypialni, w której nie mamy łóżka, krzesła i stołu, a tylko obrazy na ścianach, wisiorki na lampach i upiększające badziewia? Tak samo jest z grą – taka fikuśna, ubarwiona, tajemnicza, spodoba się, ale niewiele da poza estetycznymi wrażeniami....

Fabuła nie jest konieczna!!! I w żadnym wypadku nie należy jej stawiać przed celem gry!!!

Gry tematyczne to na przykład:

- bieg na orientację
- gra z samarytanki
- gra z łączności
- gra z przyrody

Te gry mają już ramowe cele, to co chcemy po nich osiągnąć, popatrzmy więc jeszcze raz do książeczki sprawności i

- do gry z łączności przygotujemy telefon polowy, zbadajmy godziny otwarcia poczty, zróbmy chorągiewki, znajdziemy nowy szyfr, wymyślimy meldunki i trasy ich przenoszenia (żeby rzeczywiście było 2 km), sprawdzmy budki telefoniczne...
 - do gry z samarytanki wykorzystajmy lekarza, albo odwiedźmy szpital, albo GOPRówkę, albo umówmy się z ratownikiem na plaży, jeśli robimy pozoracje to niech ktoś kto rzekomo złamał nogę spadając ze schodów rzeczywiście pod tymi schodami leży, a jak jesteście w lesie to niech nie łamie nogi spadając ze schodów, tylko z drzewa.
 - do gry z przyrody wykorzystajcie leśniczego, ZOO, ogród botaniczny, pojedźcie na wieś i poznajcie w końcu kilka rodzajów zbóż, zwiedźcie Akademię Rolniczą

Ja opiszę jeszcze nieco szerzej **bieg** na orientację

Ta gra ma na celu sprawdzać szybkość (bieg) i orientację w terenie naszej harcerki. Liczymy więc czas wyjścia i przyścia, no i sprawdzamy obecność uczestniczki na poszczególnych punktach. Można go więc zrobić na kilka sposobów.

- Dziewczyna dostaje mapę, zaznaczone na niej punkty i ma jak najszybciej przez nie przejść. Aby sprawdzić czy rzeczywiście tam była zbiera meldunki. Na takim biegu harcerka sama wymyśla sobie trasę, jak zrobić, żeby punkty zbierać po kolei... Ćwiczy więc swoją zaradność.
- Drugim rodzajem jest taki, że też jest mapa i punkty na niej zaznaczone, ale przy punktach jest kolejność zdobywania. Tutaj sprawdzamy rzetelność i prawdomówność.
- Można ułożyć bieg według punktów orientacyjnych, to już jednak dla starszych, no i oczywiście po wcześniejszym zwiadzie terenu:)
- Wykorzystajmy w biegu azymuty!!!!

STOPNIOWANIE TRUDNOŚCIMały zuch wie, że sadzonka pelargonii, którą dostał od druhny musi zakwitnąć i że tylko on ma się roślinką opiekować, dlatego dba o nią i cieszy się każdym jego listkiem. Starsza o kilka lat kandydatka na ochotniczkę wie, że chce być harcerką i rozumie co to znaczy w domu, w szkole, w drużynie, wszędzie usiłuje być uczciwa, prawdomówna, i na każdym kroku kształtuje w sobie przyjacielski stosunek do świata. Starsza dziewczyna stawia sobie wraz z całym zastępem samodzielnie obrane założenie wychowawcze.

Kolejnymi etapami na drodze harcerki są: zuchy, młodsze dziewczęta i starsze dziewczęta.

Trzy miesiące wypełnione próbami uzdolnienia harcerskiego, cech charakteru, stosunku do kardynalnych wymagań. W okresie próbnym muszą dziewczęta wyrobić sobie pewne pojęcie o harcerstwie i świadomość, że to, co nastąpi po zakończeniu próby będzie jeszcze ciekawsze, jeszcze bogatsze, naprawdę warte wysiłku. Dobra zastępowa w tym czasie nie będzie stosować najcenniejszych środków i form, ale zachowa je na później tak, by powstrzymać rozpęd dziewcząt rwących się do poznania obyczajów i przeżyć harcerskich.

STOPNIE

DOBRE, BO:

- Pomagają się rozwijać.
- Motywują.
- Byłoby bez nich nudniej.
- Pomagają rozróżnić poziom.
- Dają satysfakcję.
- Dają wiarę w siebie i w swoje możliwości.
- Uczą pracy nad sobą.

WIĘC:

ZDOBYWAMY STOPNIE, ALE:

- Stopień ochotniczki rozpisuje zastępowa z drużynową, po konsultacji z Radą Drużyny, rodzicami i innymi osobami znającymi tą harcerkę oraz samą zainteresowaną harcerką (z czego tylko Rada Drużyny wie, że chodzi o rozpisanie stopnia).
- Harcerka zdobywająca ochotniczkę nie zna wymagań.
- Stopień ochotniczki prowadzi zastępowa.
- Stopnie uwzględnione są w planie pracy. • Stopień ochotniczki prowadzi zastępowa.
- Stopnie uwzględnione są w planie pracy.
- Rozpisaną kratę ochotniczki ma zastępowa, a harcerka zdobywająca ochotniczkę przychodzi do zastępowej po zadania.

ŻŁE, BO:

- Niektóre wymagania są głupie albo mało konkretne.
- Są wstępem np. na kursy (i wtedy nie zdobywa się ich dla siebie).
- Bywają źle rozpisane.
- Bywają zdobywane pobieżnie.
- Bywają powodem do rywalizacji (chorej).
- Czasem harcerki nie wiedzą po co je zdobywają i o co chodzi w ogóle.
- Zadania bywają niedopasowane do sytuacji i harcerek.
- Nie są połączone z pracą w zastępie i drużynie.
- Bywają rozpisane na zupełnie różnych poziomach

STOPNIE czyli:

- **SYSTEM** ze stopni wynikają wszystkie działania drużyny, zdobywanie stopni jest warunkiem pracy drużyny jak i pełnienia funkcji przez harcerki
- **TRUDNOŚĆ, TĘSKNOTA** coś pożądanego, przywileje, nie za trudne i nie za proste zadania
- **OBRZĘDOWOŚĆ** zdobywanie stopni ma jakiś początek i koniec, istnieje jakiś programowy cel ich zdobywania np. harcerka ma poznać Układ Stoneczny a jest to związane z obrzędowością drużyny
- **PLAN PRACY** pisany jest na podstawie prób na stopnie aktualnie zdobywanych przez harcerki, w ciągu roku KAŻDA harcerka ma mieć możliwość zdobycia stopnia więc należy uwzględnić w pracy drużyny WSZYSTKIE jej zadania (można też jako zadania międzyzbiórkowe) ważne, żeby realizowanie stopnia było naturalną konsekwencją pracy w drużynie
- **NATURALNOŚĆ, NIEŚWIADOMOŚĆ** stopnie to sprawa drużynowej, harcerki uczestniczą w zbiórkach, wycieczkach, obozach, harcach, wykonują zlecane m zadania, są współodpowiedzialne za pewne działania drużyny, część konkretnych wymagań stopni należy z harcerką uzgodnić, ale także powinny one być realizowane naturalnie a nie „na stopień”
- **INDYWIDUALNOŚĆ** próba na stopień musi być dopasowana do potrzeb i możliwości harcerki, musi ją rozwijać

ELASTYCZNOŚĆ - stopnie są NARZĘDZIEM do osiągnięcia celu czyli rozwoju nie są celem samym w sobie, należy z nich korzystać

•tak by POMAGAŁY, czasem warto z części wymagań zrezygnować, czasem coś dodać, można, jeśli jest taka potrzeba, połączyć stopień tropicielki z samarytanką (jeśli harcerka ma 15 lat i dalej jest ochotniczką), wszystkie takie decyzje należy podejmować w porozumieniu z hufcową lub inną przełożoną

- STOPNIOWY RACHUNEK RZECZYWISTOŚCI:** CZYLI PYTANIA, KTÓRE WARTO SOBIE ZADAĆ, GDY COŚ JEST NIE TAK Z SYSTEMEM STOPNI
- SPRAWDŹ ILE CZASU ZAJMUJE DRUHNOM ZDOBYWANIE STOPNIA JEŻELI KTÓRAŚ ZDOBYWA STOPIEŃ PONAD DWA LATA TRZEBA ZMIENIĆ STYL PRACY DRUŻYNY [INDYWIDUALNOŚĆ, PLAN PRACY, TRUDNOŚĆ, SYSTEM]
- CZY HARCERKI MAJĄ MOTYWACJĘ DO ZDOBYWANIA STOPNIA? [TRUDNOŚĆ, ELASTYCZNOŚĆ, OBRZĘDOWOŚĆ]
- JAKI TY MASZ STOPIEŃ? MOŻE DRUHNĄ BIORĄ Z CIEBIE PRZYKŁAD? [INDYWIDUALNOŚĆ, TRUDNOŚĆ]
- CZY WSZYSTKIE DZIAŁANIA DRUŻYNY SĄ ODPOWIEDZIA NA REALIZOWANE PRZEZ HARCERKI STOPNIE? [PLAN PRACY]
- JAKĄ CZĘŚĆ ZADAŃ NA STOPIEŃ HARCERKI REALIZUJĄ POZA PRACĄ DRUŻYNY? DLACZEGO? [PLAN PRACY, NATURALNOŚĆ]
- JAK DŁUGO HARCERKA CZEKA NA ROZPOCZĘCIE ZDOBYWANIA STOPNIA? ILE CZEKA NA PRÓBĘ KOŃCOWĄ? [SYSTEM, NATURALNOŚĆ]
- CZY STOPNIE SIĘ ZDOBYWA CZY ZALICZA? KTO MUSI O NICH PAMIĘTAĆ? [SYSTEM, PLAN PRACY, OBRZĘDOWOŚĆ]
- KTÓRY Z PONIŻSZYCH WARUNKÓW DOBREGO ZDOBYWANIA STOPNI WADLIWIE FUNKCJONUJE W TWOJEJ DRUŻYNIE? [SYSTEM, TRUDNOŚĆ, OBRZĘDOWOŚĆ, PLAN PRACY, NATURALNOŚĆ, INDYWIDUALNOŚĆ, ELASTYCZNOŚĆ]

Dzieląc prace między harcerki miej na uwadze wymagania stopni, które aktualnie zdobywają, a także ich zdolności i zainteresowania:

Wysyłasz kogoś z pilną wiadomością do leśniczówki. Niech pobiegnie krokiem skautowym. Zmierz czas. Może będzie miała wynik poniżej 7 min/km, przecież zdobywa właśnie ochotniczkę...

Trzeba utrzymać korespondencję z poznanymi skautkami z Francji? Zrobi to Asia, najlepiej zna język. A jeśli w dodatku będzie dużo czytała o Francji i dzieliła się czasem najciekawszymi wiadomościami na zbiórkach, to... może startować do sprawności „światowida”.

Bądź uważna. Może sytuacja domowa twojej harcerki sama nasunie pomysł. Harcerstwo nie kończy się w harcówce.

Dorota będzie przez miesiąc opiekowała się psem sąsiadki, która wyjechała za granicę. Nie może jechać na biwak trudno. Ma za to szansę zdobycia sprawności „opiekunki zwierząt” powiedz jej to!

Moniki mama wyjeżdża na 5 dni za granicę. Wspaniale! Monika ma szansę prowadzić przez 3 dni gospodarstwo [wymaganie na samarytankę]. Tylko bez spóźnień z obiadami i pełne dwa dania! No i jeszcze: niech pamięta o rodzeństwie również czwartego i piątego dnia... Zdobycie sprawności, zaliczenie zadania zobowiązuje do służby w tym zakresie wszystko, co otrzymujecie trzeba oddać ludziom (taki już nasz harcerski los).

STOPNIE (na obozie):

- Gosia:** - nie będę podnosić głosu przez cały obóz
- wprowadzę na obozie innowacje zdrowotne
- znajdę kilka ciekawostek chemicznych i je wykorzystam (barwienie ognia, wypalanie chemiczne drogowskazów)
- zrobię tak, żeby nasz podobóz był dobry
- Ula:** - będę prowadzić na obozie zajęcia sportowe
- przygotuję bieg metodyczny
- zrobię spis rzeczy, które można robić na obozie dla poprawienia nastroju na tablicę ogłoszeń
- wprowadzę i będę odpowiedzialna z punktacją drużyny
- Jagoda:** - poprowadzę apel zgodnie z regulaminem musztry
- Ola:** - zrobię zakupy na rachunek
- prawidłowo poprowadzę apel
- Milena:** - sama spakuję się na wyjazd (rodzice tylko sprawdzą)
- opowiem legendę zastępowi na dobranoc
- Paulina:** - zapamiętam i wiernie przeniosę ustny meldunek (gra-Szarotka 09.07)
- dbam o swój mundur zawsze utrzymuję go w porządku
- opowiem zastępowi legendę na dobranoc
- Monika:** - znam podstawowe fakty na temat patronki drużyny.
- umie się przywitać i zameldować po harcersku

Zaistnienie drużyny w środowisku

Tak jak każdy człowiek, tak i każda drużyna funkcjonuje w konkretnych społecznościach. Bywa, że włącza się aktywnie w życie środowiska, ale najczęściej jest tak, że drużyny pracują tylko w „swoim ogródku”. Trzeba zmienić obraz harcerstwa w społeczeństwie. Trzeba pokazać, że harcerka nie tylko gania po lesie, chodzi na zbiórki do harcówek, ale można ją też zobaczyć w zupełnie innych sytuacjach, których najlepszym przykładem byłaby służba.

PROBLEMY ZE SŁUŻBĄ

- znalezienie pola służby
- mobilizacja drużyny do zaproponowanej służby
- strach, wstyd
- wytrwałość, konsekwencja
- opory rodziców
- brak czasu
- słabość drużyny
- brak pomysłów
- za młoda kadra
- brak doświadczenia
- nieatrakcyjność służby
- złe ustawienie hierarchii wartości

brak wewnętrznej potrzeby (braki w wychowaniu w rodzinie)
brak współpracy w środowisku

CECHY DOBREJ SŁUŻBY

- bezinteresowność
- stała gotowość do podjęcia służby
- wewnętrzna potrzeba
- konsekwencja, rzetelność, wytrwałość (ew. możliwość przekazania komuś innemu)
- dostosowana do poziomu harcerki
- rozwijająca harcerki
- dająca satysfakcję
- odpowiadająca na rzeczywiste potrzeby
- taktowna
- dająca widoczne efekty
- dobrze zorganizowana

KORZYŚCI Z PODJĘCIA SŁUŻBY

- integracja drużyny
- nauka współpracy
- nowe doświadczenia i umiejętności
- wyrabia wrażliwość na potrzeby innych
- jest nauką pokory, doskonalą wewnętrznie
- uczy odpowiedzialności i wytrwałości
- daje możliwość zaistnienia w środowisku
- daje konkretne korzyści dla środowiska
- daje możliwość zaistnienia u władz miasta

DOM, WSPÓŁPRACA Z RODZICAMI

Praca drużyny nie może być stawiana ponad dom. Rodzice muszą wyrazić pisemną zgodę na przynależność dziecka do drużyny. Przykłady współpracy:

- spotkania dla rodziców nowych harcerki
- udział rodziców w Przyrzeczeniu
- wspólne uroczystości np. opłatek
- KPH
- poznanie rodziców między sobą np. bal karnawałowy
- prezentacja osiągnięć drużyny np. wydawanie pisemka
- biwak dla rodziców
- biegi dla rodziców
- ogniska dla rodziców
- majówka dla rodziców

SZKOŁA

- rozmowa z dyrekcją, ustalenie planu działania, oczekiwania szkoły

- udział w uroczystościach szkolnych
- rozmowy z wychowawcami klas, w których są harcerki
- gablotka na terenie szkoły
- przeprowadzanie dużych imprez na terenie szkoły np. bal karnawałowy dla klas młodszych, apel o Szarych Szeregach, zorganizowanie zawodów, konkursów itp.

OSIEDLE, MIASTO

- Dom Dziecka, Dom Pogodnej Jesieni Aktywny udział w Dniach Miasta
- Festyn z okazji Dnia Dziecka
- Współorganizacja np. 11 listopada, 3 maja
- Współpraca z lokalną gazetą, telewizją

PARAFIA

- warty przy grobie Pana Jezusa
- udział w procesji Bożego Ciała
- jasełka, opłatek
- roznoszenie Betlejemskiego Światła Pokoju
- zorganizowanie i przeprowadzenie Drogi Krzyżowej, Majówki, mszy harcerskiej
- rekolekcje
- współpraca z proboszczem, duszpasterz drużyny

WSPÓŁPRACA Z INNYMI DRUŻYNAMI

- turniej drużyn
- wspólne obchody świąt
- wspólny obóz
- biwaki, rajdy
- wspólne pełnienie służby
- imprezy dla zuchów

WSPÓŁPRACA Z INNYMI ORGANIZACJAMI

- PCK
 - Organizacje ekologiczne
 - Integracja z niepełnosprawnymi
 - Szkoły specjalistyczne np. krawiecka
 - Pracownie np. makramy, plastyczna
 - Stadniny koni
- organizacje charytatywne

NAJLEPSZE I NAJGORSZE ZBIÓRKI

Pomyśl o najgorszej i najlepszej zbiórce, w twoim życiu (obojętne czy brałaś w niej udział czy ją przeprowadzałaś)...

Zrobiliśmy to w kilkanaście osób i dziwnym trafem okazało się, że najgorsze zbiórki to były:

- Zbiórki przygotowane na szybko
- Gry przewidziane na duże ilości osób, na które przyszyły 3, czyli brak planu awaryjnego
- ZBIÓRKI PO PROSTU NUDNE!! NA KTÓRYCH STOSUJEMY JEDNĄ NIECIEKAWĄ FORMĘ PRACY A DZIEWCZYNY MUSZĄ SIEDZĄ I UCZESTNICZĄ W NIEJ JEDYNIEM BIERNIE!!!
- Niesympatyczne osoby prowadzące i niesympatyczne uczestniczki
- Gdy było mało osób i nie powiadomiły one że nie przyjdą
- Brak znajomości przedmiotu przez prowadzącego
- Zbiórki, gdy prowadzący nie czuje się za dobrze...
- Zbiórki, na których brakuje prowadzącego
- Gdy było brak precyzyjnych wyjaśnień dotyczących wykonania zadań
- Gdy miał miejsce Brak dyscypliny
- Gdy temat był nieadekwatny do wieku, zainteresowań czy umiejętności uczestniczek
- Gdy nieadekwatna była forma do tematu
- Gdy zbiórka była schematem bez celu
- Gdy wystąpiły niesprzyjające okoliczności towarzyszące (pogoda itp.)

Co do zbiórek najlepszych były to:

- Gdy uczestniczki widziały cel zbiórki np. pomóc innym
- Gdy występowała rywalizacja
- Przebiegające w warunkach radosnej twórczości
- Gdy miały oryginalny temat...
- Lub zrobione były w nietypowej formie
- PIERWSZY RAZ- czyli element zaskoczenia
- Rozmowa interesująco poprowadzona w nie za dużym
- Gdy temat był adekwatny do wieku
- Gra z interesującą fabułą!! /emocje
- Harc, czyli zbiórka zawierająca wyczyn, wyzwanie!!

- Zaangażowanie zastępów, wynikające np. z zadań przedzbiórkowych
- Drama
- Nastrój poważny, miejsce nawiązujące do tematu
- Działamy zastępami
- Zbiórki nie odbywają się w harcówce
- Współpraca między zastępową, a podzastępową
- Ze zbiórki ma wynikać coś dla innych

ZASTĘPOWA

Dobra zastępowa:

- To wzór jaka będzie zastępowa, takie będą jej harcerki
- To wódz w grach, harcach, przygodzie, na zbiórkach i na obozie

- To starsza siostra - dobra przyjaciółka, pomocnik, opiekunka, kumpel
- To znawca technik harcerskich - ma większą wiedzę i wyższy stopień niż jej harcerki
- Świeci przykładem - styl harcerski; jest zawsze pogodna, pomocna
- To twórca - ma głowę pełną pomysłów, marzeń, posiada inicjatywę w działaniu, umiejętności organizacyjne
- Tworzy ducha zastępu
- Dba o wszystko w zastępie - kronika, dokumentacja

Obowiązki i zadania zastępowej:

- opracowanie planu pracy i jego realizacja
- organizowanie zbiórek zastępu
- organizowanie wszelkiego działania zastępu
- dbanie o prawidłowy podział pracy i rozwój członków zastępu
- branie udziału w radach drużyny, zbiórkach zztu, odprawach
- prowadzenie książki pracy zastępu, dbanie o prowadzenie kroniki zastępu
- przybliżenie harcerkom ideałów zawartych w Prawie i Przyrzeczeniu Harcerskim, dbanie o przestrzeganie
- reprezentowanie zastępu
- dbanie o rozwój zainteresowań harcerek, poziom ich wiedzy i umiejętności, wzajemne postawy, właściwą atmosferę
- rozwiązywanie sporów w zastępie
- rozwój własny!! Zdobywanie kolejnych stopni, kolejnych sprawności
- organizowanie służby zastępu
- dbanie o terminowe płacenie składek
- aktywne uczestniczenie w życiu drużyny i środowiska

Przywileje zastępowej:

- sam fakt bycia zastępową, bycia wodzem i wzorem
- przynależność do zztu

- branie udziału w radach drużyny, odprawach, zbiórkach zztu
- wyciąganie konsekwencji i nagradzanie członków zastępu
- prawo do wydawania rozkazów i decyzji dotyczący spraw, pracy i administracji zastępu
- branie udziału w zbiórkach, wyjazdach, biwakach, spotkaniach tylko dla zastępowych

Warunki zostania zastępową:

- wiedza
- zakres wiedzy większy niż młodszych druhen, stopień
- wiek najlepiej jak jest starsza od swoich druhen
- postawa swoją postawą pokazuje, że może być wzorem dla innych
- ideały postępowanie zgodnie z Prawem i Przyrzeczeniem harcerskim
- pewne cechy pomysłowość, umiejętności organizacyjne, umiejętności prowadzenia grupy, dowodzenia, współdziałania..

To jest „styl harcerski:

podniesiesz z ziemi papieraek od cukierka, chociaż go nie upuściłaś,
 podbiegniesz z pomocą do harcerek dźwigających kocioł z wodą,
 poprawisz linki w sąsiednim namiocie, bo zbiera się na dachu kałuża wody.
 Czy myślisz, że trzeba jeszcze udzielać dziewczynom dodatkowych wyjaśnień?

Od planu służby, od podziału zadań, jaki zrobiłaś zależy wiele.

a\musi być sprawiedliwie, najmłodszymi w zastępie ani się nie wystuguj, ani ich nie oszczędzaj, niech „dostają w kość” na równi ze starszymi,
 b\musi być sprawnie, dokładnie wyjaśnij: co? gdzie? kiedy? kto po kim? kto za to odpowiada? kto melduje o wykonaniu?

ZASTĘPOWA JEST DLA ZASTĘPU, A NIE ZASTĘP DLA ZASTĘPOWEJ

ZASTĘP ZASTĘPOWYCH (ZZ)

Skrzydła

„zz podsuwa wyzwania, przekracza granice i rozwija umiejętności jak skrzydła do coraz wyższego lotu”

Katarzyna Rodacka

Mądrość

„Myśl o drużynie, ale działaj z ztęm”

„Mądrość zastępowych mądrością drużyny”

Katarzyna Bieroń

Dusza

„Zz to dusza drużyny, zz to ciągłe zmaganie się ze sobą,

wśród ludzi, z którymi

rozumiesz się bez słów”

Kaja Kowalczevska

Krzesło

„Zz to oparcie od krzesła, na którym zawsze możemy usiąść”

Laura Górecka

Rośnij

„Zz- rośnie w siły jeśli każdy rozwija się i darzy do obranych celów.
Bo nie istnieją marzenia niemożliwe do spełnienia.”

Iwona Tuczno

„BEZ ZZTU ŻYCIE NIE JEST PROSTE”

Magda Drabik

Kilka rad:

- ZZ jest podstawą, nie może być na doczepkę do drużyny
- Współzawodnictwo w zz-cie powinno być
- Zastępowa jest najważniejsza, nie można zrobić zbiórki w której nie bierze ona udział, nie nauczy się czegoś nowego.

Co można robić z zz-em??*** produkcja plakietek na 11.11**

~należy znaleźć sponsora i wydrukować plakietki z godłem lub w kształcie flagi państwowej. Podczas święta należy rozdawać je ludziom na ulicy.

*** współpraca z dzielnicą**

~zostawić pismo że jest się otwartym na wszelkie propozycje

*** zwiad**

~powinien mieć tematykę

np. historyczny :jeżdżenie do krajów które kiedyś należały do Polski

np. przyrodniczy : parki narodowe, pomniki przyrody

np. etnograficzne, religijne ...

*** wieczornica**

~budowa nastroju, mały teatr dla drużyny lub dla ludzi z okolicy

***drama**

~teatr, wczuwamy się w role, odtwarzając jakieś wydarzenia np. sytuacje przez jakie trzeba przebrnąć aby móc pojechać na obóz

***studium przypadku**

~rozwiązujemy zaistniały problem poprzez opowiedzenie historii która jest o podobnej tematyce. Następnie każdy wypowiada się co by zrobił w danym przypadku.

***rekolekcje**

~zorganizować rekolekcje, pójść na rekolekcje zamknięte

- *Jamboree- wymiana z innymi drużynami
~organizacja np. zlotu wszystkich z działających przy hufcu
- *Remont bacówki
~cały plan pracy kreci się wokół tej bacówki, dowiadujemy się jak pozyskać fundusze itp.. Wszystko bazuje na stopniach i sprawościach.
Każdy robi jakiś mebel, ławeczkę itp. (jest to wyzwanie dla starszych dziewczyn)
- *akcje turystyczne
~np. sprzątamy szlaki, organizujemy zajęcia dla turystów mieszkających w schronisku, śpiewogranie itp.
- *robienie kolczyków
~czyli robimy kolczyki, broszki i sprzedajemy je (dochód może pójść np. na wspólny wyjazd gdzieś)
- *Sprawność mistrzowska
~ czyli robimy wspólnie wybrana przez wszystkie członkinie zastępu sprawność
- * Śpiewnik
~wielki śpiewnik drużyny, dociekanie do genezy utworów, o czym tak naprawdę są.
- *Sadzenie lasu
~zastępowa znajduje miejsce gdzie będziemy sadzić drzewa oraz sadzonki do wspólnego sadzenia możemy zaprosić dzieci np. z pobliskiej szkoły.
- *Miłośniczka Małopolski
~parę wycieczek , zastępowa lub wyznaczona osoba jest przewodnikiem
- * Zdobywanie odznaki GOT
~organizacja wycieczek w góry

HARC A WYCZYN

HARC

Trwa nie więcej niż 24h
Sprawdzasz samą siebie

WYCZYN

Robisz to np. przez rok
Jest to coś co cię przerasta

- Harc jest duszą harcerskiego życia.

Harce ochotniczki:

- samotność w lesie,
- głód chłód, deszcz,
- obrosty sadzą gamek
- nauczyć drużynę zupełnie nowej piosenki

●Harce wędrowniczki:

- brak pieniędzy,
- brak czasu,
- kłopoty z samą sobą.

●Harce Hrki:

- bariery międzyludzkie,
- biurokracja,

Harce dla zz-tu:

→ *miejskie*

- zrobić narzędzie z brązu lub położyć strzechę
- uszyć buty
- zrobić aparat z puszki od konserw
- zasadzić drzewo/łożyć komputer

→ *leśne:*

- ugotować herbatę na środku jeziora
- naleśniki bez męzki
- rozbić samemu dziesiątkę
- sfotografować podobóz z góry
- przejść z drzewa na drzewo przy pomocy liny
- spędzić noc na jeziorze
- zrobić kubek (z drewna)
-

WYCZYNY

- pojechać w góry za granicą
- zorganizować wycieczkę rowerową
- pojechać na spływ canoe
- pójść na kurs tańca
- zorganizować koncert charytatywny
- pomóc w organizacji wigilii dla ubogich
- zrobić duży zielnik
- zasadzić las
- odnowić cerkiew, stara baczówkę
- pojechać na rejs
- pójść na polowanie

Co można robić na jesień i w zimie??

- *wydać przyjęcie na daną okazję
- *zorganizować zajęcia dla młodszego rodzeństwa aby odciążyć rodziców
- *szkółka narciarska
- *wspólna nauka gotowania
- *rozdawanie chleba ubogim, wychodzenie z gotowymi potrawami do miasta
- *konkurs kulinarny na kuchniach polowych

OBRĘDOWOŚĆ

Zasady obrzędowości:

- 1 Odwołujemy się do wartości
- 2 Znaleźć źródło wiedzy, być ekspertem w danej dziedzinie
- 3 Dostosować obrzędowość do wieku i potrzeb harcerzek
- 4 Obrzędowość musi budować tożsamość drużyny
- 5 nie przesadzać, wprowadzać pozytywny klimat
- 6 nie zmieniać obrzędowości na obóz (np. zmiana nazw zastępów)

Obrzędowość może opierać się na:

- Życiorysach danych ludzi
- Wydarzeniach historycznych
- Etnografii
- Plemionach
- Puszczaństwie
- Muzyce, filmie, teatrze
- Sporcie: konie, żegluga

FORMY OBRĘDOWE:

- ZNACZKI
- POŻEGNANIA, POWITANIA
- ROZPOCZĘCIE I ZAKOŃCZENIE ZBIÓRKI
- MIANA ZASTĘPÓW
- KATEGORYZACJA ZASTĘPÓW
- OKRZYK
- SZYK
- PIOSENKA
- GODŁO
- PIECZATKA

PIOSENKI

- budują wspólnotę

- wszystkie mają swój a historie, dzięki nim można wytłumaczyć dużo rzeczy (np. dopasowując piosenki do danego wydarzenia podczas szkolenia z historii)
- należy mówić o historii piosenek
- piosenki wzmagają efekt ogniska nadają pozytywny klimat

- PROPORZEC
- nie zmieniać proporców na obóz
- ma wartość szczególną
- zawsze należy mieć go przy sobie

KRONIKA

- nie robić wpisów w formie opisów dni
- uzupełniać na bieżąco
- przechowuje wartość

- dbać o nią
- wklejać dużo zdjęć

PLAN PRACY

- 1 Strona tytułowa
- 2 Charakterystyka
- 3 Założenia
- 4 Współpraca
- 5 Terminarz
- 6 Metoda harcerska

ad 1 Co powinna zawierać strona tytułowa:

- w lewym dolnym rogu napis : zatwierdziła oraz podpis zatwierdzającej;
- w prawym dolnym rogu: kto go napisał oraz podpisy wszystkich tworzących plan pracy
- pieczętkę drużyny

Ad 2 Charakterystyka

Opis drużyny

(Ilość osób w drużynie,
jakie są zastępy,
przy jakiej szkole
działa drużyna, jakie
stopnie są zdobywane itp.)

Część właściwa

(co jest złe, co
trzeba zmienić,
zacząć od
najważniejszego,
Można zawrzeć podsumowanie z
poprzedniego dnia roku)

Na jakiej zasadzie piszemy charakterystykę:

- Flesze wspomnień (nasze obserwacje)
- Jak inni nas spostrzegają

Co może być naszym celem:

- umiejętność
- cechy

Ad 3 Założenia wychowawcze

(Cechy charakteru, postawy, światopogląd, wartości, ew. umiejętności) wynikające z aktualnego zapotrzebowania drużyny(które ma być jasno ukazane w charakterystyce) należy pamiętać o celach wychowawczych ZHR: służba, patriotyzm (pielęgnowanie kultury i tradycji narodowych), postawa obywatelska (odpowiedzialność, rzetelność, pracowitość, odwaga, aktywność społeczna, poświęcenie), posłuszeństwo, dialog z drugim człowiekiem, a także o rozwoju w trzech aspektach: fizycznym, moralnym (duchowym) i intelektualnym.

Założenia metodyczno-programowe- jakie metody należy zastosować, żeby osiągnąć założone cele, forma zajęć, temat

Ad 4 Współpraca

Zuchami, wędrownikami, szkołą, parafią (czyt. Zaistnienie drużyny w środowisku)

Ad 5 Terminarz

Powinien zawierać formy zajęć jakie chcemy przeprowadzić na danej zbiórce
A NIE TYLKO TEMAT ZBIÓRKI!

Każda zbiórka powinna spełniać przynajmniej jedno z założeń jakie wcześniej sobie wytyczyliśmy; zawierać stopnie i sprawności jakie nasze dziewczyny mogą zrealizować w czasie danych zajęć

Oto przykładowa tabelka

data	miejsce	temat	forma	stopnie/sprawności	osoba odpowiedzialna	pamiętaj o ...
21.01	Ochołnica Górna	Zwiad przyrodniczy	Zwiad	obserwatorka	Zuza	mapie, lornetce, kompasie, rysunkach

I przykładowe zadania dla zastępu (przygotowane dużo wcześniej)

Zwiad Przyrodniczy

Cel: w stronę Magurki lub do Pana Leśniczego

Zadania:

1. Odszukajcie 3 różne gatunki drzew, skopiujcie ich korę, opiszcie ich cechy.
2. Znajdźcie tropy jakiegoś zwierzęcia, narysujcie je, zastanówcie się, co to za zwierzę, dokąd mogło się udawać.
3. Zaobserwujcie ptaka zapiszcie jego cechy charakterystyczne.
4. Przez 10 minut w ciszy nasłuchujcie. Niech każda z was zapisze dźwięki, jakie usłyszała.
5. Zastanówcie się jak wyznaczyć strony świata. Spróbujcie to zrobić.
6. Odszukajcie jak najwięcej znanych wam roślin.
7. QUIZ dopasujcie zwierzę do siedliska: (muszę skopiować rysunki z książki, którą ma Iwona)

LUB (jeśli pan leśniczy się zgodzi wcześniej)

Odwiedźcie Pana Leśniczego, może ma dla was chwilę czasu?? Może możecie w czymś mu pomóc?? Dowiedzcie się od niego czegoś o specyfice żyjących tu zwierząt i rosnących roślin.

Ad.6 Metoda harcerska

Należy wypisać wszystkie zajęcia związane z

- służba
- obrzędowością
- stopniami
- praca z patronką
- wychowaniem religijnym

PYTANIA DO PLANU PRACY DRUŻYNY HARCEREK:

- Czy jest pieczętka drużyny na okładce?
- Czy autorki się podpisały po prawej stronie?
- Czy charakterystyka zawiera taki opis cech i umiejętności zastępu zastępowych, że można z niej wywnioskować założenia wychowawcze?
- Czy założenia wychowawcze są cechą, umiejętnością lub wartością, która niezbędna jest dojrzałemu moralnie, psychicznie i fizycznie człowiekowi? (czyli nie jest to umiejętność prowadzenia zbiórek, ani biegłość w terenoznawstwie ani rozśpiewanie bo nie jest to wcale potrzebne np. Ojcu Świętemu, waszym rodzicom, czy jakimkolwiek nie-harcierzom do bycia dobrym i zdrowym).
- Czy twój plan ma na celu pomóc harcerkom być lepszymi ludźmi czy drużynie być lepszą drużyną?
- Czy założenia są dostosowane przede wszystkim do zastępu zastępowych?
- Czy założenia wychowawcze da się zrealizować w ciągu jednego roku pracy?
- Czy metoda (założenia metodyczno-programowe) wyczerpuje wszystkie możliwości: temat zbiórek, formę, rozwiązania organizacyjne, zadania międzyzbiórkowe, podział pracy, twórcze dodatki własne?
- Czy założenia metodyczne nie są tylko pozornymi metodami życzeniami, które nie stawiają harcerki w sytuacji wyboru?
- Czy do każdego założenia wychowawczego jest kilka założeń metodyczno-programowych?
- Czy KAŻDA zbiórka realizuje któreś założenie wychowawcze? Jeśli nie to po co ją robić? Czy nie da się jej tak zmodyfikować, by jednak realizowała? (tu podpowiem że zawsze się da)
- Czy wszystkie drużyny mają możliwość zamknięcia stopnia tropicielki / samarytanki w tym roku uczestnicząc czynnie w pracy drużyny?
- Czy ponad połowa zbiórek odbywa się poza harcówką?
- Czy zbiórki drużyny mają formę ponadzastępową? (nie dałoby się jej przeprowadzić w zastępie, jest wyższą formą spotkania, na którym unika się form typowych dla zastępu)
- Czy jest praca z Prawem Harcerskim?
- Czy stałe imprezy nie stanowią trzonu planu pracy?
- Czy harcerki mają przez cały rok pracy choć dwa razy okazję do rozbicia i przespania się w namiocie? (czy są biwaki i rajdy innymi słowy)
- Czy zbiórki czegoś uczą, zmieniają świadomość, pozostają w pamięci czy są jednymi z 100 w swoim typie?
- Czy pracuje się zastępami w drużynie?
- Czy zbiórki drużyny wynikają ze zbiórek ZZ?
- Czy praca z ZZ trwa cały czas? (zarówno na zbiórkach ZZ jak i ziórkach drużyny)
- Czy drużyna pełni służbę? Jest ona zaplanowana?

Czy jest zaplanowana jakakolwiek forma współpracy? (inna drużyna, parafia, dzielnica)

Czy drużyna uzgodniła zakres działań z gromadą zuchową i wędrowniczkami? Czy jest równowaga między trzema sferami wychowania duchowym (w tym religijne), umysłowym i fizycznym?

I najważniejsze czy plan działań drużyny jest zgodny i wynika z ręki metody? (DOBROWOLNOŚĆ, PUSZCZAŃSTWO, SYSTEM ZASTĘPOWY, WSPÓŁZAWODNICTWO I WSPÓŁPRACA, STOPNIOWANIE TRUDNOŚCI, ODDZIAŁYWANIE POŚREDNIE I WZAJEMNOŚĆ ODDZIAŁYWANIA)

Dodatek do planu obozowego: Czy wykorzystujecie formy pracy specyficzne dla obozu i terenu ? (okolica poznanie, las wszystko, czego się nie da w mieście zrobić)

PLAN PRACY przykłady fragmentów

Rada Drużyny

●**Marta**

Drużynowa, zastępowa zastępu zastępowych „Ogniobranie”, Odpowiedzialna za dokumentację drużyny, punktacje zastępów i indywidualną

●**Gabriela**

Przyboczna, rozśpiewanie drużyny (Piosenka miesiąca z jej historią, tworzenie śpiewnika drużyny, oprawa muzyczna zbiórek drużyny), opieka nad zastępem kursu zastępowych

●**Anna**

Zastępowa zastępu „Związek koniczyn”, magazynier drużyny (organizuje prace w magazynie, odpowiedzialna za sprzęt drużyny i jego spis)

●**Katarzyna**

Zastępowa zastępu „Smok”, kwatermistrz drużyny (zbiera składki, prowadzi książkę finansową drużyny, zbiera wpłaty na akcje, współorganizuje akcje zarobkowe,

●**Joanna**

Zastępowa zastępu „Parasol”, magazynier drużyny (organizuje prace w magazynie, odpowiedzialna za sprzęt drużyny i jego spis)

●Zadania zespołowe dla zastępów.

●Przygotowanie prezentacji o Dorocie Łempickiej

●Przygotowanie suwaków dla dziewczyn z zaciągu

●Zwyczaj Świąteczne

●Odrestaurowanie skrzyni

- Zrobienie Tablic zastępu
- Przygotowanie do konkursu „O Patent Mistrza Musztry”
- Przygotowanie chorągiewek na święto zmarłych.

- Założenia wychowawcze i metodyczne

Wykształcenie samodzielności i sumienności w wykonywaniu obowiązków

- Zadania indywidualne
- Wyznaczenie pola służby indywidualnej
- Szkolenie kwatermistrzowskie
- Harce indywidualne
- Wycieczki drużyny
- Prace manualne

Wykształcenie odpowiedzialności

- Podział zadań przy remoncie harcówki
- Podejmowanie funkcji
- Udział w akcjach zarobkowych
- Praca w magazynie, dbałość o sprzęt drużyny i szczepu
- Podział zadań przy organizacji zaciągu
- Harce indywidualne
- Robienie karmników dla ptaków
- Stała służba drużyną

Wykształcenie patriotyzmu (poznanie historii i geografii Polski)

- obrzędowość drużyny
- wojenne kino w harcówce
- zdobywanie „miłośniczki małopolski”
- wspólne czytanie „Kamieni na szaniec” na każdej zbiórce zastępu jeden rozdział
- mapa odwiedzonych miejsc w harcówce uzupełnianie jej
- poznawanie Krakowa (gra miejska, zwiedzanie zabytków zadania zastępów)
- prezentacja zwyczajów związanych z świętami

-> umiejętność gospodarowania swoim czasem

* nie spóźnianie się

* planowanie swojego czasu wolnego

* planowanie czasu potrzebnego na wykonanie zadania

- czas na własne, ale zaplanowane zajęcia (na ciszy, wieczorem)

- pokazanie harcerkom różnych możliwych form spędzania czasu (kajaki, wędrówki, zajęcia sportowe, olimpiada, wieczór gier)

- zadania dla zastępów do wyboru lub samodzielnego zaplanowania (pionierka, zadania na chatki, wyzwania dla zastępów na obóz, budowanie tratwy, przygotowanie olimpiady, przedstawienie, zwiad)
- gry uwzględniające samodzielne planowanie
- czas dla zastępów (chatki, zbiórki zastępów)
- przywiązywanie dużej uwagi do punktualności (punkty na grze czynne o ściśle określonych godzinach, punktualność w ogóle)

-> nie bycie minimalistkami

* nie zadowalanie się byle czym

* nie poprzestawanie na tym co jest

* bycie ambitnym

- podsumowywanie i rozliczanie ze wszystkich zadań (konkursy, wybieranie najlepiej wykonanego)
- zadania, w których można się wykazać (artystyczne- zdobnictwo, robienie obrzędowości dla zuchów, przedstawienie; techniczne-pionierka, budowanie tratwy, budowanie mebli do harcówki)
- poprawianie niektórych rzeczy do skutku- wcześniej dokładne określenie czym jest skutek (pionierka-znak jakości, porządki)
- niezaliczanie, jeśli nie jest porządnie- dokładne kryteria (punktacja, harce, zamykanie prób na sprawności bez przyznania, rzeczy do harcówki)
- zadania, w których powodzenie zależy od jakości wykonania (budowanie tratwy, gra-wysadzanie torów, zwiad terenowy)
- robienie rzeczy ambitnych, na które wcześniej brakowało nam odwagi (budowanie tratwy, wędrówki piesze, chatki z ograniczoną ilością rzeczy do zabrania, ambitna pionierka)
- traktowanie tematów zajęć dogłębnie (korzystanie z książek i nie tylko)

„Odwiedzanie rodziców na zebraniach przed zaciągami”

„Wczoraj dziewczyny poplamiły bezmyślnie wykładzinę w harcówce, w zeszłym tygodniu zostawiły odkręcony kran z wodą... nie czują się w harcówce gospodyniami, jeśli jej nie szanują. Poproszę drużynową, aby przydzieliła nam jedną ścianę na „kącik zastępu”. Aby móc zawieszać trofea trzeba kupić listwy...Potrzebne pieniądze..., a więc akcja zarobkowa... i to porządna, niech dziewczyny czują, że pieniądze nie spadają z nieba! A Ania i Sylwia przez 10 minut szukały w magazynie gwoździ, choć same wstawiły skrzynkę po obozie... jest taka świetna gra „memory”... Za miesiąc biwak drużyny, podobno nie będzie można gotować na ognisku, bo to rezerwat..., a nikt w zastępie nie obsługiwał jeszcze kuchenki turystycznej...” itd.

Czy widzisz różnicę między tymi zastępowymi?

Pierwsza widzi w swojej zbiorce półtoragodzinną „lukę”, którą należy czymś wypełnić. Druga widzi **CEL** swojej pracy i do niego dostosowuje metody, buduje program.

Zadbać o samodzielność, samowystarczalność zastępu.

Niech twoje harcerki mają własną skrzynię z narzędziami, niech same je kupują, naprawiają, niech mają swoje drzewo z niskimi, rozłożystymi gałęziami, w sam raz na Radę Zastępu, swoją biblioteczkę [każda przywozi na obóz dwie dobre książki].

- wizyta w Domu Pogodnej Jesieni w czasie wycieczki drużyny
- współpraca z Centrum Pomocy Rodzinie
- zadanie na „higienistkę” „z jutrzejszej wycieczki wróci bez odparzonych nóg”
- wspólna nauka gotowania konkretnej potrawy
- Elegancka kolacja w domach członków Rady wraz z rodziną
- Odwiedzanie zbiórek innej drużyny
- Udział w rekolekcjach
- Robienie uszek na wigilię
- Szycie koszulek, ochraniaczy zimowych zz-tu
- Stworzenie patrolu HOPR
- Chodzenie po kolędzie „z ambitnym tekstem”
- sadzenie drzew drużyną
- rozdanie chleba bezdomnym w trakcie wigilii drużyny (wyjście ze zbiórki)
- niezależny turniej zastępów w drużynie zadania zespołowe co miesiąc (np. zrobić woreczki na bieliznę na obóz, karmnik, lampion, tablicę zastępu)
- obrzęd tylko dla harcerek po Przyrzeczeniu Harcerskim (poza samym PH)
- grzybobranie dla ZZ (można potem zrobić przetwory)
- realne przeszkody Morse z brzegów Wisły a nie sztuka dla sztuki
- zadanie zespołowe podczas gry na obozie znaleźć drzewiec na proporzec, przeszkolić proporcową, zapoznać się z musztrą w tym zakresie
- w ramach mnisiej stylizacji prośba do rodziców (od harcerek!) by nie przysyłali paczek na obóz
- opieka nad miejscowymi dziećmi na obozie w obozie, ognisko dla mieszkańców
- konkurs kulinarny na kuchniach polowych
- punktowane tylko wyszyte sprawności
- krótkie nocne spotkania przy ogniu o podanej godzinie i miejscu dla chętnych (np. w ramach obrzędowości, albo o podanych tematach)
- podczas odwiedzin grobu patronki gawędy zastępów o NIEJ
- zastęp tablicowy (co miesiąc inny zmienia gazetkę na tablicy drużyny w szkole)
- gra miejska (spis ulic na których ukryte kartki z rzeczami, które trzeba skompletować po to, by na końcu stworzyć z nich jakąś całość)
- „drewnologia”- reklamowe stoiska zastępów z zadanymi rodzajami drewna trzeba je „sprzedać”
- przedzimowiskowa zbiórka na lodowisku z wprowadzeniem do fabuły
- wigilia z samotnymi w parafii, przygotowanie potraw, prezent dla parafii

- regulamin zdobywania proporca
- każdego dnia po powitaniu dnia będziemy czytali fragmenty ewangelii (które będą jakby wprowadzeniem do kominka o wierze) jako wskazówki na cały dzień będziemy tworzyli swoją obozową księgę rekordów Guinnessa
- na tablicy rozkazów będą pojawiały się codziennie nowe słowa z języka polskiego
- harcerki mają w obozach poznawać nowe słowa dlatego chcemy im w tym pomóc, a reszta będzie mogła poszerzyć zasób swojego słownictwa
- **Zwiad etnograficzny** (wersja dla starszego zastępu z nocowaniem: znalezienie leśniczego pomóc temuż w lesie, zdobycie kopii mapy lasu w 15 kopiach, ugotowanie potrawy regionalnej) dla młodszych zastępów wychodzą rano wywiad z ludnością (o perspektywy, jak się żyje w wiosce, jakie największe problemy regiony, i czego są dumni) ugotować potrawę regionalną, szkic ciekawych zabudowań architektonicznych i ogólnie o historii miejsca
- **Gra historyczna:** zagadki słowne prowadzi każdy zastęp do baloniku z ich kol. (trudny do zdobycia) w środku zdjęcie -> rozpoznać, wymyślić limeryk. Gra na azymut pytania z literkami HASŁO (maszt- wsch 20 k) znajdują woreczek z zalaminowanymi cytatami z B-P
- **Ognisko**- każdy 15 kart. Odrzuca 10 co mu potrzeba do wyk. zadania np. siła fizyczna, wsparcie, oczywisty cel. Kornelia o zaradności i poprzeczkach. + zaproszenie na powitanie słońca jutro dla ochotników
- **Harce indywidualne**- najpierw mówimy co to 'harc' i że się podejmuje dobrowolnie i kto ma ochotę podjąć wyzwanie idzie do komendy i się dowiaduje (i tak idą wszyscy =P) potem ognisko na który idą wszyscy śpiewamy piosenkę a potem mówimy że zostają tylko te osoby którym udało się wykonać harc, w gronie tylko osób którym się udało opowiadamy o tym
- **polska gra:** - ścieżka pamięci miejsc z Polski (och z zawiązanymi oczami, nie-och z otwartymi) pozostali 2 postacie rysują dla tych co nie ma pytania (nie-och zgłaszają swoje och) kalambury historyczne literatura (tyle słów ile trafionych szyszek do menażki)
- Świtem posłuchać ptaszki poranne
- Spacer przyrodniczy, przewodniki i klucz do rozpoznawania drzew po liściach, nazwane zastępy robią sesję zdjęciową przyrodzie + muszą wypełnić koperty roślinami do zielnika
- gra 'zielarz' zastępy wymieniają u ruchomej zielarki koperty z przedpołudnia na info o ziołach, odchodzą na 100 k./ 2 min.. na majdanie oddają info i znowu szukają zielarki, Wszyscy spotykamy się Na majdanie za powiedzenie wiadomości z info 1 pkt, za pokazanie tego zioła 2 pkt,
- Osobne powitanie dnia na przykład piosenką z-tu dla zastępowych
- Lista tematów do przedyskutowania na jadalni (np.: "Kto rządzi w domu", „Gdzie są groby naszych dziadków”

Wydać jeden (lub może więcej?) numer gazetki obozowej

- Z zajęć twórczych można wybrać malowanie flag ZHR, drużyny czy innych harcerskich. Proste i efektowne. Potrzebne będzie kilka rzeczy: rzutnik, przeźrocze z odpowiednio zmniejszoną wersją obrazka, odpowiedni pigment i prześcieradło. Wszelkie wątpliwości rozjaśni ci indywidualnie absolwentka kursu metodyki harcerek ENIGMA lub ESPRIT.
- Zimowisko warto wykorzystać na zrobienie rzeczy, na które śródrocznie nie starcza czasu np. zrobienie albumu na zaciąg, uszycie chorągiewek sygnalizacyjnych, zrobienie wystroju do harcówki wedle własnego pomysłu, założenie/uzupełnienie kroniki, uzupełnienie braków w musztrze zespołowej czy umundurowaniu, wymyślenie szczegółowo ambitnych akcji, które chcecie drużyną zrealizować (zdobycie imienia patronki, obchody 15 lecia drużyny, wydanie własnego śpiewnika, remont harcówki, założenie gromady zuchowej, duża akcja zarobkowa, uszycie własnych okryć wierzchnich)

PRACA Z HARCERKAMI, KTÓRE NIE JADĄ NA OBÓZ:

- wszystkie dostają zaproszenie na obóz na trzy dni (mogą je przywieźć rodzice lub mogą przyjechać z Anią Wróbel)
- dostają wyzwania do wyboru do wykonania na wakacjach:
 - . nauczę się jakiegoś nowego sportu (pływać nowym stylem, grać w kometkę, żeglować jeśli jeszcze nie umiem itp.)
 - . wymyślę własną grę sportową (zespołową lub indywidualną)
 - . zwiedzę ciekawe miejsce w okolicy w jakiej będę (muzeum, zabytek, pomnik itp.)
 - . wytropię leśne zwierze
 - . nauczę się jakiejś nowej umiejętności (doić krowę, lepić z gliny, szyć itp.)
 - . nauczę się i ugotuję potrawę z regionu, w którym będę
 - . zrobię folder o miejscu, w którym będę do biblioteczki drużyny (o historii, tradycjach, atrakcjach itp.)
 - . zrobię dokładną mapę miejsca, w którym będę do biblioteczki drużyny
 - . zrobię z dostępnych materiałów ozdobę lub sprzęt do harcówki

Wzór rozkazu drużyny

Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej
Hufiec Harcerek Kraków-Śródmieście III
17 KDH „Brzezina” im. Zofii Florczak
(pieczęćka)
R.L. 7/03/2004

Kraków, 12.05.2005

1. Decyzje władz zwierzchnich. (lub wyjątki z rozkazu....- wtedy w cudzysłowie cytujemy fragm z rozkazu nie zmieniając osoby)
 - 1.1. Podaję do wiadomości, że komendantka chorągwi (hufcowa, naczelniczka) RL 9/03/04 z dnia 3.05.04 mianowała (zwolniła, ogłosiła, przyznała, itp.) przewodniczką i wpisała na listę instruktorek Małopolskiej Chorągwi Harcerek (m.in.) dh: sam. Annę Bednarz. (cytuje się te fragm., które dotyczą jakoś drużyny).
2. Rada Drużyny.
 - 2.1. Decyzją rady Drużyny z dnia 18.04.04. ustanowiono zasady zdobywania proporca. Zasady wiszą na tablicy rozkazów.
3. Dopuszczenia do złożenia Przyrzeczenia Harcerskiego (R. specjalny)
(informacje po złożeniu Przyrzeczenia Harcerskiego)
4. Mianowania i zwolnienia z funkcji.
5. Zastępy.
6. Przyjęcia i zwolnienia z drużyny.
7. Stopnie.
 - 7.1. Otwieram próbę na stopień ochotniczki dh. Annie Tawor.
 - 7.2. Zamykam próbę i przyznaję stopień tropicielki och. Ewie Trandzie.
8. Sprawności.
9. Zadania zespołowe.
 - 9.1. Zadaniem zespołowym na maj jest zrobienie tablic zastępów.
10. Współzawodnictwo.
11. Komunikaty.
12. Nagrody i wyróżnienia.
13. Kary i nagany.
14. Różne.

Czuwaj!

p.o. drużynowa

sam. Jolanta Remund

(miejsowość, data)
Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej
Obóz(nazwa zgrupowania)
Drużyna(lub pieczętka drużyny)

Rozkaz L.(nr kolejny/rok/AL.)

Druhny!

.....

1. Decyzje władz zwierzchnich.
2. Uchwały rady obozu (np. dopuszczenie do złożenia Przyrzeczenia Harcerskiego)
3. Plan dnia.
- 3.1. Podaję do wiadomości następujący plan dnia-
 przed południem
 po południu
 Wieczorem
4. Służba. (wartownicza, kuchenna)
- 4.1. Służbęw dniu dzisiejszym pełni zastęp.....
5. Mianowania. (kadry obozu, funkcyjnych, rady obozu,...)
6. Zwolnienia. (zmiany w składzie rady obozu, zastępów, zwolnienia z funkcji)
7. Stopnie.
8. Sprawności.
9. Pochwały, nagrody, kary.
10. Współzawodnictwo/punktacja.
11. Różne.

CZUWAJ!

(podpis **komendantki** podobozu)

Spis treści:

1. Ręka metody
2. Metoda
3. Formy pracy
4. Stopnie
5. służba i współpraca
6. Najlepsze i najgorsze zbiórki
7. Zastępowa
8. ZZ
9. Harce
10. Obrzędowość
11. Plan pracy
12. Zastęp Moich Marzeń
13. Dokumentacja + wzory rozkazów

